

Исток Православни

Свети Максим Грк

**Против лажног списа Николе Њемца
о сједињењу Православних са Латинима¹**

Господ Бог и Спаситељ наш Исус Христос мноштву својих других спасоносних завјештања и заповјести, којима нас у Њега вјерујуће упућује на пут сваког чврстог и непогрешног богопознања, додао је и ово рекавши: "Пазите се вуци

грабљиви" (Мт. 7: 15). Затим познајемо и да се од њих сачувамо неповријеђено додаје: од лажних пророка који вам долазе у овчијој кожи а унутра су Човјекољубац, учећи нас како да их познајемо и да се од њих сачувамо неповријеђено додаје:

"По плодовима њиховим познаћете их". Лажним пророцима назива Он лажне учитеље, тј. јеретике, који говоре од свога трбуха (од плотског мудровања) а не по јеванђелском законодавству и богословљу, који таштим ријечима прелашћују срца простих људи. Њихови плодови су не само њихове ријечи и дијела, него и у дубини њихових списа најдубље скривено наопако њихово учење. У један глас са Спаситељем објављује и божанствени Апостол Павле који о њима истима у другој посланици Коринћанима каже:

"Такви су лажни апостоли лукави посленици који се претварају да су апостоли Христови" (2 Кор. 11: 13), и др.

Таквим сматрам и преварног Николу Њемца који је проживио много времена међу благочастивим руским народом и свим начинима настојао да га одврати од Православне вјере, коју је он примио од предака својих. У лукавства Николина, између осталог спада и то што је он написао слово о тобожњем уједињењу Руса (православаца) са Латинима (римокатолицима) у коме се упиње да докаже да је вјера Руса и Латина једна те иста. Ово он доказује тиме што и једни и други признају Христа за Сина Божијег и Истинитог Бога, што се крштење и код једних и код других савршава погружавањем у име Оца, Сина и Светога Духа, и што се врши у води а не у нечем другом и те што се, наводно и једно те исто исповиједање Вјере проповиједа код обају народа. Затим, настојећи још снажније да докаже да латинска црква у свему правилно исповиједа тајну благочашћа, Никола тврди да она чува богословско учење које је примила од самих светих Апостола и Отаца, тј. догмате Православне Вјере у виду у којем их је примила, ништа не мијењајући.

Сједините се Апостолима и Светим Оцима...

Ако стварно хоћете да се ми сјединимо са вама, то се претходно сами сједините са богоречитим Апостолима и светим Оцима који су се у Светом Духу сабрали на седам Васељенских сабора, будући да сте нарушили један од главних Апостолских догмата управо онај о свагдасуштном исхођењу Божанственог Утјешитеља и додали додатак Символу Православне Вјере: "Који од Оца и од Сина исходи", упркос учењу уопште свих богонадахнутих богослова и самих светих Апостола. Мудрујући и учећи тако, ви се не плашите страшних проклетстава ових сабора на којима су сами најблаженији Архијереји римски заједно са четири остала Патријарха, Светим Духом утврдили Православну Вјеру.

Када би латинска црква стварно тако исповиједала и тако држала како окорјели обмањивач, софиста Никола, свакако би нам приличило да се са њима сјединимо као са браћом те да, одбацивши сваку расправу и сваку распру, пребивамо са њима у миру и једномислију. Но будући да се Никола љекар у многим стварима показује лажљивим, а нарочито када тврди да латинска црква неизмијењено чува све од светих Апостола и богонадахнутих Отаца примљене богословске догмате и тајанства, која он назива члановима, то уз помоћ Божију размотримо пажљиво Николине софизме и, изобличивши их Јеванђељем увидимо да су лажљиви. А онда, немојмо их више примати и допуштати мислено но их одбацимо као нешто што нас одвраћа од праве Вјере и непогрешне Вјере наше, и неодступно пребивајмо у ономе што смо научили од самих светих апостола и преподобних и богоносних Отаца наших.

Почињући од онога од чега је он почео добро би, Никола, добро и спасоносно било да између вас и нас постоји јединство и једномислије: јер без тога не може међу нама пребивати Христос Спаситељ, Који је Сам рекао: "Гдје су двоје или троје сабрани у Моје име ту Сам и Ја међу њима" (Мт. 18:

20). А ни Свету Тројицу не можемо да исповиједамо, ако немамо једни према другима чисту и савршену љубав, како нам гласи из божанственога олтара на светој Литургији свештеник када каже: "Љубимо један другог да једномислијем исповиједамо Оца и Сина и Светога Духа, Тројицу Једносуштну и нераздјелну!"

А како ти кажеш да латинска црква ревносно чува Православну Вјеру онакву какву је примила од самих Апостола и светих Отаца? Који је Апостол или Еванђелист то учио: или који су свети Оци, који се сабраше, додали то свештеном Символу Вјере? Тога ми никако не можеш показати, него ћеш, напротив, наћи да је тако нешто одбачено и да они који тако мудрују подлијежу анатеми. Свети Кирило, патријарх Александријски, који је председавао Трећим Васеленским Сабором и који је утврдио богословље о Светом Духу заједно са Светим Сабором не само да нам не би дозволио да ишта додамо Саборима утврђеноме свештеноме Символу или да измијенимо или додамо и једну ријеч, него ни самом себи не дозвољава да учини нешто тако у односу на Свештени Символ, говорећи са светим Сабором: "Ако се ико послије нас дрзне да учини нешто тако нека буде анатема!", тј. — проклет.

Шта ћеш рећи против тога, Никола? Или можда томе не вјерујеш, налазећи да је то неправилно одређено Сабором? Ако томе не вјерујеш и то не примаш, шта да се друго каже него да си бјесоиман? Вјерујеш ли Никола, да су се Светим Духом сабрали ти богоносни свјетилници и, будући уразумљени Духом Божијим, да су изложили и правилно установили и утврдили свештени Символ чисте наше Православне Вјере? Ако вјерујеш, одреци се тог латинског непослуха и непокорства од којих, заједно са тобом, болује латинска црква, и исповиједи са свим древним Саборима да Свесвети Дух по својој суштаству исходи од једнога Оца, како

је томе учио, у светом Јеванђељу по Јовану, Свагдајестајући² са Оцем, Син и Слово, рекавши ученицима Својим: "Када дође Утјешитељ кога ћу вам послати од Оца, Дух Истине, Који од Оца исходи" и др (Јн. 15: 26).

Као што незлобиво дијете прима наук учитеља свога...

Прими ово тајно богословље које изађе из самих нелажних уста Христа Бога нашега и нашега. Прими са сваком вјером и страхопоштовањем тај наук, који се алегоријски (иносказатељно) Божијим Царством назива, будући да нас уводи у сам живот: прими ово тајно учење онако као што незлобиво дијете прима наук свога учитеља, да се удостојиш да у то Царство уђеш: "Који не прими Царства Божијега као дијете, неће ући у њега" (Мт. 10: 15).

Не тражимо, браћо, оно што је изнад нашег разумијевања, но будимо задовољни оним што нам је откривено Духом Светим, Самим Спаситељем и Васељенским саборима. "Нема", каже се "ученика већег од учитеља свога и слуге већег од господара до свога", него је доста ученику да буде као учитељ његов, и др. Просвећен овом причом и повинујући се блаженом апостолу Павлу који нам заповиједа да "не мудрујемо више но што приличи мудровати", тј. изнад овога што је записано по откривењу Светога Духа, него да мудри бивамо у цјеломудрености (чедности, здравоумљу), тј. тако да познавајући худост својих помисли, остајемо у границама смјерноумља, ми чврсто и неодступно остајемо код онога што су о благочастивој Вјери установили и изложили свети Апостоли и свештени Сабори, и даље од тога не стријемимо и не узносимо се. Ви, пак, Латини, који сте измијенили и искварили не само онако изложено исповиједање Православне Вјере, но и многа њихова свештена Црквена Предања, достојни сте тога да вас називамо не само

---

² = Свагдапостојећи - *лат. прир.*

расколницим, него баш и јеретицима, као нарушитеље Апостолских и Отачких правила и Предања.

Закон благочастивих царева и устав Црквени кажу: "Ако неко нешто најмање измијени у Православној Вјери, тај је јеретик и подлијеже казнама одређеним за јеретике". Ви, пак, измијенивши највеличанственију тајну о Живоначалној и Пресветој Тројици проповиједајући два начала непојамног исхођења Свесветога Духа, мимо свих источних богонадахнутих учитеља, преступили сте и многе друге уредбе Цркве и Апостолска Предања, при чему се главна и највећа грешка ваша састоји у приношењу пријесних хљобчића у Светом Богослужењу.

Ви мудрујете заједно са Аполинаријем који је замијенио просфоре, које садрже у себи квасац и со стога што једно изображава душу а друго ум, којих је он проклетник, "лишио" Господа нашег Исуса Христа, тврдећи да се он обукао само у плот без душе и ума! Од ове хуле шта може бити богохулније? И ви сте учесници њени јер попут тога проклетника приносите пријесни хљобчиће, и зато са њим подлијежете анатеми пошто исто што и он проповиједате, мада тога нисте ни свијесни,

Нећу узети да набрајам остала ваша многобројна одступања и чудне уредбе које сте сами од себе измислили, без икаквог закона Црквеног и Апостолског Предања, због чега зар не подлијежете истим епитимијама као јеретици? При тако многим и великим вашим безакоњима како бисмо могли да будемо у заједници са вама док ви са упорством пребивате у њима неодступно? Зато нема основа и није нам на корист душевну да заједничимо са вама.

И не говори нам ти својом замршеном лукавом ријечју да нам је крштење једно исто те да је вјера Руса и Латина једнака. Слушај са пажњом и схвати правилно: јеретици новатијани, названи тако по Новату, бившем презвитеру римском, нијесу се ни крштењем ни неком другом светом тајном Православне

Вјере нити каноном Црквеним разликовали, но само тиме што су одрицали човјекољубљем Христа Спаситеља грешницима даровано покајање и нијесу примали оне који се обраћају у покајање; новатијани су дакле само зато што су тако у вријеме прогона одбацивали Христа, само зато, били одбачени од читавог Сабора Православља и проклети.

Божанствени Апостол Павле у посланици Галатима кличе: "Ако вам ко јави Јеванђеље другачије него што примисте макар био и ангел са неба благовјестујући, проклет да буде!" (Гал. 1: 8). Исти Апостол истима говори: "Ако се обрезујете, Христос вам неће ништа користити". Иако су Галати све правилно били сачували — и крштење и исповиједање хришћанске Вјере и сав црквени устав и сав поредак, пошто су примили по предању Мојсијевом, обрезање и неке друге обичаје Јевреја, Апостоли их одбацују, говорећи: "Одвојисте се од Христа ви који себе Законом оправдавате и од благодати отпадосте" (Гал. 5: 4).

Схваташ ли, Никола, колико је силна брига богопроповједника за праву вјеру? Он је своје одбацио, чим је чуо да су они у нечему мало одступили од јеванђелске истине и слободе, рекавши: "Одвојисте се од Христа ви који се законом оправдавате". А израз "одвојисте се" шта друго значи него отпадосте

А ти си не само свештени Символ Православне Вјере искривио, него нас још, преступајући многа друга Апостолска и Црквена Предања, замршеностима и различитим красноријечима вучеш у сједињење са вама, иако нам Св. Апостол Павле строго заповиједа да се одлучимо не само од оних који проповиједају туђ нам наук него и од свакога који се назива братом, ако не живи по Апостолском учењу и Предању. "Са таквима", вели, "немојте ни јести". Не пише ли Павле Коринћанима, говорећи: "А да се не мијешате са човјеком ако се неки брат назове блудником или лихваром или идолслужитељем или пијаницом или отимачем, са њим

немојте ни јести" (1 Кор. 5: 11). И опет: "Истјерајте злого између себе самих" (5: 13). Томе свјетилу ми Грци, Руси, Грузини, Бугари, Срби, Румуни и други народи потпуно се покоравамо и као незлобива дјеца му се повинујући, одлучујемо се од вас, Латини, сходно божанственој ревности и из жеље за вјечним животом а не по гордости фарисејској и сујетном кочоперству, како нас ти клевећеш у свом замршеном и многоковарном дјелу у коме се налазе неке неприличне твоје поуке и приче, које представљају измишљотине непросвјетљеног ума.

Говориш ти и нешто друго туђе и нечувено Светој Саборној и Апостолској Цркви. Кажеш да су божанствени Апостоли, сабравши се, изложили правила и исповиједања Православне Вјере, при чему је сваки од њих изразио један дио исповиједања. А у коме граду или у којој земљи и када су они то изложили и која нам то богонадахнута књига преноси — то нијеси објаснио, очито зато што си се бојао, како ми се чини, да не будеш изобличен од благочастивих: "Јер нигдје се код нас православних не налази написано тако нешто.

Напротив, вјеродостојно је свима православнима свугдје да је први сабор који је Духом Светим сабрао 318 богоносних отаца у Nikeји против злочастивог Арија који је исповиједао да је Бог Слово — створење изложио устав Православне Вјере и укратко изразио богословље тајне, промисла пресвијетле и поштоване Тројице о учовјечењу Бога Слова. О Светом, пак, Духу рекли су само: "Вјерујемо и у Духа Светога". Како се послије неколико година јавио духоборац Македоније који је произносио хуле на Духа Светога и исповиједао да је Дух створен, по неопходности се састао Други Васељенски Сабор 150 богоносних Отаца из Цариграда за царевања Теодосија Великога. Овај сабор додао је Светом Символу догмат о Светоме Духу. Трећи Свети Сабор Васељенски одржан је у Ефесу.

Њиме је предсједавао св. Кирило патријарх Александријски који је страшним клетвама утврдио изложење Вјере састављено од двају Васељенских сабора који су били прије њега, да се нико не би дрзнуо да измијени ни једну ријеч нити да дода нити да од њега нешто одузме. Тако ми читамо у актима Св. Сабора, тога се држимо тако вјерујемо и проповиједамо, жељећи да будемо наслиједници са св. Оцима светих Седам Сабора вјечних блага и благослова, а не са вама, не са рушитељима да наслиједимо вјечно проклетство и осуду. А о твојој причи, Никола, ми нигдје нијесмо видјели да је било шта написано у којо било књизи православној и нијесмо о томе слушали ни од кога до дана данашњег.

Али нека буде да је тако као што тврдиш, да су свети Апостоли раније од св. Никејског сабора изложили правила Православне Вјере. А зашто ти нарушаваш безумно њихово свештено богословље о Духу Светоме и не држиш га се онако како су они богословили. Они су, по твојој ријечи, рекли кроз Вартоломеја Апостола: "Вјерујем и у Светога Духа" и даље нијесу отишли. Такође и послје њих, свети Никејски Сабор, подобно њима, изложио је исповиједање без икаквог додатка. Затим је трећи сабор светих Отаца додао свештеном Символу потпуно богословље о Духу Светоме, рекавши: "И у Духа Светога Господа Животворног, који од Оца исходи", како је сам Јединородни Син Божији Исус Христос учио по ријечи Светог Еванђелисте Јована. Ти, пак, као да се узносиш на крилима тајанственог богословља изнад самих Светих Апостола и трију свештених сабора и Самога Јединороднога Сина Божијег, дрзнуо си се да додаш њиховом непогрешном богословљу нешто, говорећи:

"И у Духа Светога који исходи од Оца и од Сина". И тако се показујеш као двоструки лажец: прво лажеш када велиш да латинска црква чува неизмијењеним Свети Символ Православне Вјере какав је и примила од светих Апостола: јер она је сама додала овај израз "и од Сина" нарушивши

Апостолско-отачка завјештања и клетве и поставши подложна анатеми саборској. Друго, лажеш очигледно, проповиједајући два начала за свагда суштно и непостижно исхођење Светога Духа у чему се састоји хула. Ако су "испуститељи" (изводитељи) Светога Духа, Двојица — Отац и Син, то значи да постоје два начала Божанства Светога Параклита. То је лажно и противно Јеванђелском и Отачком богословљу. Јер је један источник Божанства и за Сина и за Светога Духа и то је Отац, као што превасходно учи богонадахнути богослов Дионисије Ареопагит и са њим уопште Свети Оци.

Будући изобличен у томе и другоме као лажац, престани да досађујеш православним руским људима, говорећи да су се они не по познању истине одијелили од општења Са Латинима. Да, Никола, не по неразуму и не по сујетној ревности него по послушности богонадахнутом богослову Јовану који нам је строго завјештао, говорећи: "Свако ко преступа и не пребива у учењу Христовом нема Бога, а ко пребива у учењу Христовом и Оца и Сина има" (2 Јн. 1: 8). Затим додаје, говорећи: "Ако неко долази к вама и ово учење не доноси, не примајте га у кућу и не поздрављајте се. Јер ко се поздравља с њим учествује у њиховим злим дјелима (2 Јн. 1: 10-11). Појми, Никола, силу тих Апостолових ријечи и одбаци сваку сујетну расправу и упорство.

Јер, он не само да једноставно назива јеретиком онога ко преступа и не пребива у учењу Христовом, него га јавно назива безбожником. Ви, пак, Латини, преступајући учење Христово о происхођењу Светога Духа и додајући својевољно Символу Вјере оно "и од Сина", како можете да се називате правовјерним православним, хришћанима, када сте богословље предато нам од Христа Спаситеља одбацили и без страха говорите: "И у Духа Светога од Оца и од Сина исходећег", када и јединородни Син то није додао него је као "испуститеља" ("изводитеља") само и искључиво Оца умјесто себе назначио? Ако искрено а не лицемјерно желите

сједињење са нама, разрушите ту преграду која постоји између вас и нас, мислим на тај измишљен богохулни додатак. Оставите се приношења бесквасног хљеба у тајанственом Жртвоприношењу, приношења које установљује јеретик Аполинарије.

Одступите од погубне Оригенове јереси, по којој се чистилицтним огњем током многих година очишћују душе пуне сваког греха и да се затим одатле преводе у живот вјечни. То учење не само да многе чини лијеним за исправљање себе од гријехова, будући да, према њему, човјек може да очекује своје очишћење послје смрти у чистилицтном огњу, него и изопачује учење о праведном Суду Божијем, јер ако се сви они који су у хришћанској Вјери савршили највеће гријехе, очишћују у огњу и прелазе у вјечни живот, како учи Ориген и како и ви тврдите, ко ће онда бити они који ће стајати са лијеве стране Судије и чути ону страшну пресуду:

"Идите од мене, проклети, у огањ вјечни, приправљен од ђавола и анђела његових" (Мт. 25: 41) и др. Та, неће ли невјерујући да буду одвргнути од праведног Судије као сурови, нечовјечни и немилостиви јер они као људи који сагријешисе без закона, без закона ће и погинути, како свједочи Апостол Павле. Лажност тога учења очигледна је и из тога што ће многи, стојећи са лијеве стране Судијине говорити у дан судњи, као оправдавајући се:

"Господе, зар Твојим именом не пророковасмо и именом Твојим бијесе не изгонисмо", који ће чути одговор праведног Судије: Истину кажем вам идите од мене који чините безакоње" (Мт. 7: 22-23). Гледај како се јасно тим Јеванђелским ријечима обличи лажност учења Оригенова и нашега, о Латини, о очишћујућем огњу. Када би се сви хришћани грешници очишћавали од својих гријега у огњу чистилицтшта послје смрти, онда они који су у име његово учинили многа силна дјела, тј. дивотна чуда, никако не би могли да буду непознати праведном Судији. И не би од њега били названи

чинитељима безакоња. Хтио бих ја да изобличим и остале ваше новотарије, које сте сами измислили у Светим Тајнама и Свештенство и другим Црквеним установама.

Али то добровљно пропуштам, будући да је познато свим православним хришћанима од којих су те изуме неки древни писци изобличили у својим дјелима. А пошто ти још и нешто друго лукаво нудиш као доказ тога да сви вјерни треба да буду међусобно сједињени и велиш да нам је ради указивања на то Спаситељ свих предао тајанствену своју Жртву у виду хљеба и вина, будући да се хљеб састоји од многих зрна и вино исто тако прави од мноштва зрна грозђа, на то лукаво мудровање: "Приношени од нас хљеб, тј. јединство по Богу Грка, Руса, Бугара, Срба и других, ми устројавамо од једних (једноврсних), пшеничних зрна, тј. од истинских Апостолских Учења и Отачких Правила и Предања, и зато се он као најчистији и веома укусан и печен огњем Божанственог Параклита³, приноси Небеском Хљеботворцу који га је направио и бива му благопријатан и веома слadak.

А хљеб који ви имате, о Латини тј. ваше јединство, не састоји се само од једноврсних пшеничних зрна него од разноврсног сјемења јечма, проса, ражи и овса. Онај ко разумјева нека разумије ову тајанствену ријеч. И не прелашћуј нас разноврсним својим коварним ријечима него нека се зна, Никола, да ће исказима Јеванђелским и Апостолским које наводиш у своме делу у хвалу и похвалу својих, а нама на тобожње осрамоћење и осуду — праведни судија судити, јер ви се држите онога што је противно Апостолском учењу и Апостолским Предањима, и будући да сте, Тијело Христово, добро и богоугодно саздано, тј. Саборну Цркву расколили и гледате да је раздирете свакојаким својим неодговарајућим новим учењима.
од благодати..

Довољно је ово за одговор на твоју поуку састављену са много лукавства као "уједињујућу", а уствари знај и ти Никола и сва паства ваша, клер и мноштво учитеља и филозофа које имате:

"Ми се повињавамо Господу нашем који наређује — ако се не обратите као дјеца, нећете ући у Царство Небеско (Мт. 18: 3). И опет: "Ко не прими Царство Божије као дијете, неће ући у њега" (Лк. 18: 17). Повињавајући се тим двијема заповијестима, ми се трудимо да чувамо све тајне благочашћа и све богословске Апостолске догмате који се иносказатељно (алегоријски) називају Царством Божијим, све уопште поимамо и чувамо неизмијењено, онако како мала дјеца примају учење од својих учитеља без икакве сумње, и њихове тајанствене силе више од наше немоћи не испитујемо, повињавајући се ономе који заповиједа:

"Оно што је више од тебе не тражи". Да је Света Тројица један Бог, Беспочетни, свагда Јестајући⁴, то знамо и вјерујемо и исповиједамо срцем и устима. Такође и да се и од Бога Оца Син рађа а Дух Свети исходи и то знамо и вјерујемо. Начин рађања не тражимо да разумијемо нити бисмо то могли. То је потпуно неисказано и непостижно за свако створено Биће.

Искажите и ви добру жељу да се вратите оном правилном исповиједању Вјере и богоугодном јединству са нама, какво сте имали с почетка и од кога сте, унапријед осуђени, отпали, будући побијеђени лукавим духом славољубља и самоугодништва. Ако пак не желите да прихватите овај спасоносни савјет, по љубави духовној ни ми никако не можемо да одступимо од Православне Вјере предате нам од светих Апостола и Васељенских сабора и да се сагласимо са вама који блудите по свим беспућима. Једном је речено:

"Изиђите из њихове средине и одлучите се и нечистоте се не дотичите" (2 Кор. 6: 17).

Зато је разједињеност боља и похвалнија од сједињења које одваја од Бога, Које слава у вијеке. Христове и усиновљења? својим пријесним хљепчићима.